

Vadlīnijas mājasdarbu īstenošanai izglītības procesā

Metodiskie ieteikumi

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Ievads	2
1. Vispārīgi principi mājasdarbu uzdošanā	4
1.1. Mājasdarbam ir skaidrs mērķis	4
1.2. Mājasdarbs ir sasaistē ar stundās apgūto	4
1.3. Mājasdarbs ir reāli izpildāms	5
1.4. Mājasdarbs ir diferencējams vai piedāvā izvēles iespējas.....	5
2. Apjoms, regularitāte un mājasdarbu veidi atšķirīgos vecumposmos.....	5
2.1. Sākumskolas posms.....	7
2.2. Pamatskolas un vidusskolas posms.....	8
3. Atgriezeniskā saite un vērtēšana.....	9
4. Digitālie rīki un mājasdarbi. Priekšrocības un izaicinājumi	10
4.1. Mājasdarbi digitālajās platformās	11
4.2. Mājasdarbi un mākslīgais intelekts (MI)	12
5. Atbildības sadalījums	13
5.1. Izglītības iestādes un pedagoga atbildība.....	14
5.2. Skolēna un vecāku (aizbildņu) atbildība	15
6. Izmantoto avotu saraksts	17
7. Pielikumi.....	20
7.1. Piemēri mājasdarbu pielāgošanai MI laikmetā	20
7.2. Ohtrupas pilsētas ģimnāzijas mājasdarbu koncepcija.....	23
7.3. Infografikas	30
Kas raksturo labu mājasdarbu?	30
Mājasdarbu apjoms dažādos vecumposmos	31
Atbildība par mājasdarbiem	32

Ievads

Mājasdarbi ir skolēna mācību darba turpinājums ārpus klases, un Latvijas skolās šis mācību elements tiek izmantots samērā bieži, tomēr mājasdarbu nozīme, apjoms, kvalitāte un pārbaude praksē var ievērojami atšķirties. Pareizi plānoti un mērķtiecīgi mājasdarbi var būt būtisks atbalsts mācīšanās procesā – tie palīdz nostiprināt mācību stundās apgūto, veicina patstāvību, pašvadītas mācīšanās prasmes un atbildības izjūtu. Vienlaikus pētījumi un sabiedriskās diskusijas rāda, ka pārmērīgs, nesabalansēts vai slikti izskaidrots mājasdarbu apjoms var radīt nogurumu, stresu un negatīvu attieksmi pret mācībām gan skolēniem, gan viņu ģimenēm.

Latvijas normatīvajā regulējumā nav noteikta obligāta prasība uzdot mājasdarbus, kā arī nav reglamentēts to apjoms vai regularitāte. Saskaņā ar Izglītības likuma 54. pantu izglītojamajam ir pienākums ievērot izglītības iestādes noteikumus un mērķtiecīgi piedalīties mācību procesā, taču mājasdarbu uzdošana un organizēšana ir katras izglītības iestādes un pedagogu profesionālās autonomijas jautājums.

Šo vadlīniju mērķis ir sniegt pedagogiem un izglītības iestāžu vadībai vienotu, pētījumos un labajā praksē balstītu skatījumu uz mājasdarbu uzdošanu, akcentējot kvalitāti, mērķtiecīgumu un skolēna labbūtību. Vadlīnijas neparedz stingru regulējumu, bet piedāvā principus, ieteikumus un piemērus, kas palīdz pieņemt profesionāli pamatotus lēmumus par mājasdarbu nepieciešamību, apjomu, saturu un izvērtēšanu dažādos izglītības posmos.

Vadlīniju galvenais vēstījums: **mājasdarbu loma ir pozitīva tikai tad, ja tos uzdod jēgpilni un samērīgi**. Efektīvi mājasdarbi ir tie, kuriem ir skaidrs mērķis, tie ir saistīti ar mācību procesu klasē un skolēnam ir ne tikai saprotami, bet arī ir atbilstoši reālajām skolēna iespējām, zināšanām un prasmēm. Ne mazāk būtiski ir arī tas, ka skolēnam vienmēr ir iespēja par mājasdarbu saņemt attīstošu atgriezenisko saiti, kas palīdz novērtēt savu progresu, labot kļūdas un ieraudzīt mājasdarbu jēgu mācību procesā.

Vadlīnijas veidotas strukturēti un aptver galvenos mājasdarbu uzdošanas aspektus:

- Nodaļā **“Vispārīgi principi mājasdarbu uzdošanā”** definētas pazīmes, kas raksturo kvalitatīvu mājasdarbu: mājasdarbam ir skaidrs mērķis, tas ir sasaistē ar stundās apgūto, ir reāli izpildāms un atbilstošs skolēnu prasmēm, kā arī ir diferencējams vai piedāvā izvēli.
- Nodaļā **“Apjoms, regularitāte un mājasdarbu veidi atšķirīgos vecumos”** ir apkopoti ieteikumi par mājasdarbu plānošanu dažādos izglītības posmos: sākumskolā akcentējot samērīgu apjomu, skaidras instrukcijas un ieradumu veidošanu, savukārt pamatskolā un vidusskolā – patstāvības pieaugumu, uzdevumu regularitāti, atbilstošu ilgumu un saskaņošanu starp priekšmetiem, lai novērstu pārslodzi.
- Nodaļā **“Atgriezeniskā saite un vērtēšana”** skaidrota mājasdarbu jēga, kas pilnvērtīgi īstenojas tikai tad, ja skolēns saņem savlaicīgu un attīstošu atgriezenisko saiti, kā arī aprakstīti vairāki atgriezeniskās saites veidi, ko iespējams izmantot mājasdarbu pārbaudes procesā.

- Nodaļā “**Digitālie rīki un mājasdarbi. Priekšrocības un izaicinājumi**” analizēts, kā tehnoloģijas maina mājasdarbu uzdošanas un izpildes praksi: norādītas digitālo platformu priekšrocības (tūlītēja atgriezeniskā saite, personalizācija, datu pārskats skolotājam) un riski (nevienlīdzīga piekļuve, uzmanības izkliede, akadēmiskā godīguma izaicinājumi, datu aizsardzība), kā arī atsevišķi aplūkota mākslīgā intelekta ietekme un uzdevumu dizaina principi, kas palīdz saglabāt skolēna patstāvīgo ieguldījumu.
- Nodaļā “**Atbildību sadalījums**” definētas iesaistīto pušu lomas, uzsverot kvalitatīvu mājasdarbu praksi, kas veidojas, ja izglītības iestāde nosaka skaidru sistēmu, pedagogs pieņem profesionāli pamatotus lēmumus par uzdevumu mērķi, apjomu un atgriezenisko saiti, skolēns attīsta pašvadītu mācīšanos un akadēmisko godīgumu, savukārt vecāki nodrošina atbalstošu vidi, nepārņemot mājasdarbu izpildi bērna vietā.

Pielikumi papildina vadlīnijas ar praktiski izmantojamiem materiāliem:

- **1. pielikumā** apkopoti piemēri, kā pielāgot dažādus mājasdarbu veidus mākslīgā intelekta laikmetā (ko mainīt uzdevuma formulējumā, ko prasīt kā pierādījumu domāšanas procesam, kur mākslīgais intelekts var būt atļauts kā palīgrīks, kur tas nav ieteicams u. tml.).
- **2. pielikumā** iekļauta Ohtrupas pilsētas ģimnāzijas (*Gymnasium Ochtrup*) mājasdarbu koncepcija kā ilustratīvs piemērs skolas līmeņa vienošanās dokumentam (mājasdarbu mērķi, ierobežojumi, apjoma principi un sadarbības kārtība).
- **3. pielikumā** pievienotas infografikas, kas ietver vadlīniju būtiskākās atziņas vienkāršā un vizuāli uztveramā veidā, ko iespējams izmantot gan skolas iekšējā komunikācijā, nodrošinot vienotu izpratni pedagogu kolektīvā, gan sarunās ar vecākiem un skolēniem.

Šīs vadlīnijas paredzētas kā **praktisks atbalsta instruments**, ko iespējams izmantot gan individuālā pedagoga darbā, gan izglītības iestādes līmenī iekšējo normatīvo dokumentu pilnveidē, veidojot skolēnam saprotamu, līdzsvarotu un jēgpilnu mājasdarbu praksi.

1. Vispārīgi principi mājasdarbu uzdošanā

Mērķtiecīgi, jēgpilni un interesanti mājasdarbi var būt būtiska kvalitatīva mācīšanās procesa sastāvdaļa. To galvenais uzdevums ir palīdzēt skolēniem nostiprināt un padziļināt klasē apgūto, nevis būt par sodu, rutīnas elementu vai disciplinēšanas rīku. Lai arī mājasdarbi var atšķirties atkarībā no skolēnu vecumposma, mācību priekšmeta un citiem parametriem, ir četras pazīmes, kas raksturo labu mājasdarbu: skaidrs mērķis, sasaiste ar apgūto, izpildāmība, pielāgojamība un iespēja diferencēt/izvēlēties mājasdarba veidu, formu vai grūtības pakāpi.

1.1. Mājasdarbam ir skaidrs mērķis

Ikvienam mājasdarbam ir jābūt pamatotam ar konkrētu mācību mērķi. Tas nozīmē, ka skolotājs apzinās, kādu prasmi skolēni vingrinās vai kādas zināšanas nostiprinās, savukārt skolēni skaidri zina, kāpēc uzdevums tiek dots un kas ar to jāsasniedz.

Kā norāda izglītības eksperte, socioloģijas doktore Džoisa L. Epsteina (*Joyce L. Epstein*), "kad mājasdarbam ir skaidrs nolūks un skolēni saprot tā mērķus, iesaistes un darba izpildes rādītāji ievērojami uzlabojas". (Hallet, 2024)

Būtiski norādīt, ka mājasdarbu mērķis nedrīkst būt skolēnu disciplinēšana vai sodīšana (piemēram, skolotājs piedraud ar mājasdarbu, ja skolēni stundā nestrādā, vai norāda, ka mājasdarbs ir sods par neapmierinošu uzvedību stundas laikā). Ja skolēni mājasdarbus uztver kā sodu, tiek mazināta viņu iekšējā motivācija mācīties, rodas negatīva attieksme pret mācībām un pašu mācību priekšmetu. Disciplinārās problēmas ieteicams risināt, uzlabojot klasvadību, nevis ar mācību uzdevumu palīdzību.

1.2. Mājasdarbs ir sasaistē ar stundās apgūto

Efektīvi mājasdarbi visbiežāk ir saistīti ar mācību stundā apgūto saturu – tie turpina, padziļina vai nostiprina stundās apspriesto. Atbilstoši vācu psihologa Hermana Ebinghausa (*Hermann Ebbinghaus*) izveidotajai *Aizmiršanas līknei* cilvēks 24 stundu laikā pēc mācīšanās saglabā atmiņā vien aptuveni 30–40 % no apgūtā, ja netiek veikta atkārtošana. (Murre, Dros, 2015) Tāpēc jēgpilns mājasdarbs ir kā mehānisms, kas palīdz mazināt informācijas zudumu un nostiprina to ilgtermiņā atmiņā.

Vidusskolas posmā mājasdarbu mērķis var būt arī jauna temata apguve, intereses radīšana par to, taču tikai ar nosacījumu, ja skolēniem ir attīstītas pašvadītas mācīšanās prasmes. Skolotājam jāpārlicinās, ka skolēniem ir zināšanas un iemaņas, lai patstāvīgi atrastu, izvērtētu un strukturētu jaunu informāciju. Tas palīdz sagatavot jauniešus studijām un darba vides prasībām, kur pašvadīta mācīšanās ir neatņemama sastāvdaļa.

1.3. Mājasdarbs ir reāli izpildāms

Mājasdarbiem jābūt izpildāmiem, ar to saprotot, ka tie ir ne tikai atbilstoši skolēnu vecumposmam un praktiskajām iespējām, bet arī viņu reālajam zināšanu un prasmju līmenim. Skolēnam jāspēj darbu pabeigt patstāvīgi un saprātīgā laikā, turklāt bez īpašas pieaugušo palīdzības, jo tieši tas palīdz izjust gandarījumu par paveikto. (Ruhl, Hughes, 2022)

Ja skolēnam nav pietiekamu priekšzināšanu vai uzdevums ir nesamērīgi sarežģīts, tas rada vilšanos un būtiski samazina motivāciju.

Liela apjoma mājasdarbu gadījumā ieteicams veicamo darbu sadalīt sīkākos uzdevumos, piemēram, ja skolēniem jāpasagatavo prezentācija vai pētnieciskais darbs, skolotājs apraksta secību, veicamos soļus, kā arī norāda katra soļa izpildes termiņu. Šāda pieeja palīdz attīstīt mērķtiecību, laika plānošanas prasmes, kā arī veicina atbildību.

1.4. Mājasdarbs ir diferencējams vai piedāvā izvēles iespējas

Lai palielinātu motivāciju pildīt mājasdarbus, ieteicams piedāvāt skolēniem zināmu izvēles brīvību, piemēram, ļaut izvēlēties uzdevuma veidu, risinājuma formu, tematu vai grūtības pakāpi. Pētījumi apliecina, ka lielāka autonomijas izjūta veicina arī lielāku atbildības izjūtu par paveikto, taču vienlaikus tiek norādīts, ka pārāk plašs izvēļu klāsts var radīt negatīvas sekas, jo skolēni apjūk un izvēlas vienkāršāko vai mazāk ambiciozo ceļu, kas var mazināt motivāciju un apmierinātību par galarezultātu. Šī iemesla dēļ ieteicams piedāvāt noteiktu un skaidri definētu izvēļu kopu (piemēram, trīs līdz piecas izvēles iespējas). (Patall, Cooper, 2008)

Izvēles iespējas ir vienkāršs, bet efektīvs veids, kā diferencēt mājasdarbus skolēniem ar dažādiem prasmju līmeņiem. Tās ļauj skolēniem strādāt atbilstoši savām spējām, saglabājot interesi un mācību procesa jēgu.

2. Apjoms, regularitāte un mājasdarbu veidi atšķirīgos vecumposmos

Mājasdarbu efektivitāti nosaka nevis to apjoms vai grūtības pakāpe, bet gan **regularitāte un mērķtiecīgums**. Pētījumi liecina, ka labākus rezultātus un stabilākus mācīšanās paradumus iespējams gūt ar regulāriem, toties nelieliem mājasdarbiem, nevis ar apjomīgiem, bet reti uzdevumiem. (Kirschner, Neelen, 2016)

Regulāri, bet pārdomāti mājasdarbi palīdz skolēniem veidot stabilus mācīšanās ieradumus, sekmē atbildības izjūtu un rada prognozējamu ritmu gan skolēniem, gan vecākiem. Pārāk liels mājasdarbu apjoms (īpaši bez skaidras sistēmas) var radīt pārslodzi, stresu un negatīvu attieksmi pret mācīšanos. Tāpēc daudzviet skolas ievēro tā dēvēto "10 minūšu likumu" – katras klases numurs reizinājumā ar 10 minūtēm dienā (piemēram, 1. klase – līdz 10 minūtēm, 5. klase – līdz 50 minūtēm). Šis princips palīdz pedagogam izvērtēt, vai mājasdarbu apjoms nav par lielu vai, tieši otrādi, par mazu. Ieteicams laiku pa laikam **aptaujāt skolēnus**, cik ilgs laiks viņiem patiesībā

nepieciešams mājasdarbu izpildei, un izvērtēt, vai kopējais mājasdarbu apjoms dienā ir atbilstošs "10 minūšu likumam". (National Education Association, 2019)

Ņemot vērā, ka pamatskolas un vidusskolas posmā visbiežāk mājasdarbus uzdod vairāki skolotāji, ieteicams vienoties par sistēmu, kā nodrošināt, ka tiek ievērots rekomendētais laiks mājasdarbu veikšanai attiecīgajā klašu posmā. To var risināt dažādos veidos:

- pedagogs, skolvadības sistēmā uzdodot mājasdarbu, iekavās norāda, apmēram cik minūšu mājasdarba izpildei paredzēts veltīt;
- skolotāji savstarpēji vienojas, kurās dienās uzdos mājasdarbus un cik laika tie drīkst aizņemt;
- skolā tiek ieviests "Mājasdarbu kalendārs", kur skolotāji ērti var pārskatīt, kādi mājasdarbi attiecīgajai klasei jau ir uzdoti.

Lai saprastu reālo situāciju ar mājasdarbu noslodzi, **liela nozīme ir komunikācijai gan ar skolēniem, gan viņu vecākiem (īpaši sākumskolas posmā)**. Pārrunājot mājasdarbus, būtiski ir ne tikai pārbaudīt mājasdarbu saturu, bet lūgt skolēniem reflektēt arī par izpildes procesu, piemēram, vai mājasdarbs, ko skolotājs ir plānojis kā 10 minūšu uzdevumu, patiešām ir bijis izpildāms noteiktajā laikā. Šo informāciju skolotājs var pieņemt kā atgriezenisko saiti no skolēniem ikdienas darbā, taču ieteicams arī skolas līmenī vismaz reizi semestrī lūgt skolēnus aizpildīt aptauju par viņu pieredzi ar mājasdarbiem, iegūstot detalizētus datus pa vecumposmiem un mācību priekšmetiem.

Mājasdarbus nav ieteicams uzdot **nedēļas nogalēs, svētku dienās un brīvlaikos**, lai bērniem un jauniešiem būtu iespēja pilnvērtīgi atpūsties, nodarboties ar fiziskām aktivitātēm, kā arī pavadīt laiku ar ģimeni. Dažos gadījumos var piedāvāt **brīvprātīgus jeb izvēles mājasdarbus**, kas rosina interesi un ļauj pašiem izvēlēties, vai un cik daudz strādāt papildus.

2.1. Sākumskolas posms

Sākumskolas posmā (1.–3. klase) mājasdarbu mērķis ir veicināt bērna patstāvību, regulārus mācīšanās ieradumus un prieku par mācīšanos, nevis radīt papildu slodzi vai stresu. Šajā vecumā bērni vēl attīsta uzmanības noturību un organizēšanas prasmes, tādēļ mājasdarbu apjomam jābūt samērīgam, bet saturam – saprotamam un motivējošam.

Kritērijs	Ieteikums	Komentārs
Kopējais mājasdarbu ilgums dienā	<ul style="list-style-type: none"> • 1. klasē: ~ 10 minūtes dienā • 2. klasē: ~ 15–20 minūtes dienā • 3. klasē: ~ 20–30 minūtes dienā 	Ieteikums pamatots "10 minūšu likumā" – katras klases numurs × 10 min. Pētījumi uzrāda, ka pārslodze var ietekmēt bērna miegu, labsajūtu, samazināt iesaisti skolā. Slikti mācību rezultāti var būt saistīti ne tikai ar skolēna spējām, bet arī ar to, cik labas viņam ir atpūtas iespējas. (Worland, 2015)
Regularitāte	<ul style="list-style-type: none"> • Regulāri, bet ne katru dienu, piemēram, mājasdarbi tiek uzdoti konkrētās nedēļas dienās. • Projekta, jaunrades darbs (ja nepieciešams) jāplāno tā, lai lielais darbs ir sadalīts sīkākos uzdevumos, katram norādot izpildes laiku. 	Regulāra praktiskā darbība nostiprina apgūto. Ja uzdevumi tiek doti pārāk reti, tie zaudē sasaisti ar skolā apgūtajām zināšanām un prasmēm, taču pārāk bieža mājasdarbu došana var izraisīt stresu un demotivāciju. (Meadowvale Elementary, 2025)
Veids/saturs	<ul style="list-style-type: none"> • Nostiprināt prasmes, kas jau apgūtas skolā. • Nedot jaunu mācību saturu kā mājasdarbu. • Iekļaut lasīšanu kā mājasdarba aktivitāti. • Ja iespējams, diferencēt mājasdarbu, dodot iespēju skolēnam izvēlēties atbildes formu, grūtības pakāpi vai tematisko loku. 	Pētījumi rāda, ka mājasdarbi, kas atkārtoti/praktizē apgūto, ir daudz efektīvāki nekā tie, kas iepazīstina ar jaunu materiālu. (Ashby, Zeithamova, 2023) Lasīšana veicina gan valodas prasmes, gan arī motivāciju.

2.2. Pamatskolas un vidusskolas posms

Pamatskolas un vidusskolas posmā skolēni pakāpeniski kļūst patstāvīgāki, spēj labāk plānot savu laiku un uzņemties atbildību par mācīšanos. Tāpēc mājasdarbi var rosināt padziļinātu izpratni par apgūstamo jautājumu, attīstīt kritisko domāšanu un pašvadītas mācīšanās prasmes.

Kritērijs	Ieteikums	Komentārs
Kopējais mājasdarbu ilgums dienā	<ul style="list-style-type: none"> • 4.–6. klasē: ~ 40–60 minūtes dienā • 7.–9. klasē: ~ 70–90 minūtes dienā • 10.–12. klasē: ~ 120 minūtes dienā 	Ieteikums pamatots "10 minūšu likumā" – katras klases numurs × 10 min. Pētījumi rāda, samērīgs apjoms uzlabo akadēmiskos sasniegumus, bet pārslodze samazina motivāciju un labklājību. (Cooper, Robinson & Patall, 2006)
Regularitāte	<ul style="list-style-type: none"> • Mācību priekšmetos, kuros ir 3–4 mācību stundas nedēļā, mājasdarbus ieteicams uzdot īsus, bet bieži. • Mācību priekšmetos, kuros ir 1–2 mācību stundas nedēļā, mājasdarbus ieteicams uzdot garākus, bet retāk. • Mācību priekšmetos, kuros ir neregulārs stundu sadalījums (vidusskolā), ieteicams uzdot ilgtermiņa pētnieciskus vai radošos darbus. 	Ieteikums pamatots pētījumā "TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science", kurā aprakstīts, ka skolēnu sasniegumi matemātikā un dabaszinātnēs ir augstāki tajās izglītības sistēmās, kur mājasdarbi tiek uzdoti regulāri, bet atbilstoši mācību priekšmeta stundu biežumam. Pētījums norāda, ka īsāki, bet biežāki mājasdarbi palīdz skolēniem noturēt saikni ar apgūto saturu un attīstīt mācīšanās ritmu, savukārt mācību priekšmetos ar retāku stundu sadalījumu efektīvāki ir apjomīgāki, ilgtermiņa uzdevumi, kas veicina dziļāku izpratni un pētnieciskās prasmes. (Mullis, 2020)
Veids/saturs pamatskolā	<ul style="list-style-type: none"> • Mājasdarbiem jānostiprina pamata prasmes un jēdzienu izpratne (piem., matemātiskās darbības, teksta analīze, valodas lietojums). 	Ieteikumi pamatoti "TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science" (Mullis, 2020), kur konstatēts, ka valstīs ar

	<ul style="list-style-type: none"> • Ieteicams izmantot īsus uzdevumus, kas pārbauda konkrētu prasmju izmantojumu. • Uzdevumos var iekļaut pašpārbaudes elementus (piemēram, īsas atbildes, uzdevumu pāru salīdzināšanu). 	<p>regulāru, prasmju nostiprināšanai paredzētu mājasdarbu praksi skolēniem ir augstāki vidējie sasniegumi matemātikā un dabaszinātnēs. Pētījums rāda, ka vienkārši un mērķēti uzdevumi efektīvi nostiprina apgūto, ja tie tiek doti uzreiz pēc jauna satura apguves.</p> <p>Tāpat arī pētījumi apliecina, ka vidusskolas posmā skolēnu sasniegumi korelē ar mājasdarbu kvalitāti, īpaši, ja tie ietver izpratnes izmantošanu un pētnieciskās darbības elementus, nevis tikai mehānisku atkārtošanu. Šādi uzdevumi attīsta augstāka līmeņa domāšanas prasmes. (Mullis, 2020)</p>
Veids/saturs vidusskolā	<ul style="list-style-type: none"> • Mājasdarbiem jāveicina analītiskā domāšana, problēmu risināšana un pētnieciskās prasmes. • Var uzdot ilgtermiņa uzdevumus – projektu, eseju, pētniecisku darbu, kas saistīts ar reālu kontekstu. • Uzdot uzdevumus, kuros skolēni paši izvēlas metodi vai pieeju problēmas risināšanai. • Mājasdarbs var būt arī kā jaunas tēmas aktualizācija, ja skolēniem ir pietiekamas priekšzināšanas un attīstītas pašvadītas mācīšanās prasmes. Šādos gadījumos mājasdarba uzdevums var rosināt skolēnus iepazīties ar jaunām idejām, jautājumiem vai problēmsituācijām, kas nākamajās stundās tiks padziļināti analizētas kopā ar skolotāju. 	

3. Atgriezeniskā saite un vērtēšana

Mājasdarba jēga tiek pilnībā īstenota tikai tad, ja skolotājs sniedz atgriezenisko saiti – pārrunā darbā pieļautās kļūdas, novērtē vai izmanto to turpmākajās mācību stundās. Pretējā gadījumā skolēniem var rasties sajūta, ka viņu darbs ir bijis bezjēdzīgs.

Atgriezeniskās saites nozīme skolēnu sasniegumu paaugstināšanā ir daudz pētīta, un saistībā ar mājasdarbiem secinājumi ir līdzīgi. Fokusgrupās aptaujātie skolotāji norāda, ka atgriezeniskā saite par mājasdarbiem veicina mājasdarbu izpildes biežumu, palielina skolēnu līdzdalību mācību procesā, kā arī uzlabo pašapziņu un mācīšanās motivāciju. (Cunha, J. et al., 2018)

Praksē efektīvi darbojas dažādi atgriezeniskās saites sniegšanas veidi:

- 1) individuāla atgriezeniskā saite, kas ļauj skolēnam saņemt personisku pedagoga komentāru par paveikto;
- 2) atgriezeniskā saite visai klasei – mājasdarbi tiek pārrunāti klasē, un skolēni gūst izpratni no citu piemēriem un pedagoga komentāriem par tiem;
- 3) pašvērtējums, kas veicina skolēna spēju analizēt savu darbu un noteikt uzlabojamos aspektus (ar noteikumu, ka skolēnam ir iespēja uzzināt pareizās atbildes vai salīdzināt savu darbu ar paraugu);
- 4) savstarpēja jeb skolēns skolēnam sniegta atgriezeniskā saite, kas palīdz mācīties sadarbojoties un attīstīt kritisko domāšanu (ar noteikumu, ka skolēni ir sagatavoti un mērķtiecīgi apgūst vai ir apguvuši principus, kā sniegt attīstošu atgriezenisko saiti).

Šo veidu kombinēšana mājasdarbu kontekstā ne tikai dažādo mācīšanās pieredzi, bet arī veicina skolēnu līdzatbildību un dziļāku izpratni par mācīšanās procesu.

Plašāka metaanalīze pētījumos apliecina, ka atgriezeniskās saites pozitīvā ietekme uz skolēnu sasniegumiem nav saistīta tikai ar tās regularitāti, bet – vēl jo svarīgāk – ar tās kvalitāti un savlaicīgumu. Piemēram, pētījumā tiek uzsvērts, ka atgriezeniskai saitei jābūt sniegtai tad, kad skolēns joprojām aktīvi strādā ar attiecīgo uzdevumu, nevis pēc tam, kad skolēns jau apgūst jaunu tēmu. (Baliram, Youde, 2018)

No šīs atziņas secināms, ka skolotāja komentāriem par mājasdarbu lielāks efekts ir tad, ja tie tiek saņemti iespējami drīz pēc mājasdarba izpildīšanas un pārbaudes, tā nodrošinot, ka atgriezeniskā saite nav tikai formāls elements, bet tiešs mācīšanās instruments.

Izprotot atgriezeniskās saites būtisko nozīmi, loģiski var rasties jautājums – kāpēc un vai vispār par mājasdarbiem būtu liekams vērtējums klasvadības sistēmā. Prakse rāda, ka vērtējuma piešķiršana mājasdarbiem klasvadības sistēmā var būt noderīga ne tik daudz skolēna akadēmisko sasniegumu fiksēšanai, cik mācīšanās procesa dokumentēšanai. Šādi vērtējumi palīdz skolotājam un vecākiem pārraudzīt skolēna sistemātisku iesaisti (vai tās trūkumu), sekot līdz viņa darba ritmam un attieksmei pret pienākumiem. Tādējādi tie ir kā indikators skolēna mācīšanās paradumiem un atbildības izjūtai, nevis kā formāls snieguma novērtējums. Dokumentēta informācija par mājasdarbu izpildes regularitāti ļauj identificēt gan skolēnu progresu, gan iespējamus mācīšanās šķēršļus.

Izglītības iestāde nosaka, vai un kā vērtējums par mājasdarbiem tiek likts klasvadības sistēmā, taču **vērtējums par mājasdarbu nedrīkst ietekmēt summatīvo vērtējumu**. Mājasdarbi – tāpat kā formatīvās vērtēšanas darbi – ir mācību procesa sastāvdaļa, kas skolēniem palīdz saprast, kas ir apgūts un kas vēl jāturpina apgūt, pēc kļūdišanās mājasdarbā skolēniem vēl ir iespēja mācīties un savu sniegumu uzlabot, savukārt summatīvā vērtēšana tiek izmantota, lai dokumentētu apgūto mācīšanās posma noslēgumā.

4. Digitālie rīki un mājasdarbi. Priekšrocības un izaicinājumi

Digitālo tehnoloģiju straujā attīstība ir būtiski mainījusi arī mājasdarbu nozīmi un skolotāju darba ikdienu. No vienas puses, digitālie rīki un platformas palīdz skolēniem mācīties interaktīvi, sadarboties tiešsaistē un ātrāk saņemt atgriezenisko saiti. No otras

pusēs, tas rada arī satraukumu un izaicinājumus, jo skolēnu digitālā pratība nereti ir augstāka par skolotāju prasmēm, un tehnoloģiju izmantošana var kļūt par barjeru, nevis atbalstu mācību procesā. Turklāt **mākslīgā intelekta rīki** ir ienākuši izglītībā ar jaunu realitāti – tie piedāvā ātrus risinājumus un informācijas apstrādi, bet vienlaikus apdraud uzdevumu autentiskumu un skolēnu pašvadītas mācīšanās prasmju attīstību.

Daudzi tradicionālie uzdevumu došanas un pārbaudes veidi šajos apstākļos vairs nav efektīvi. Taču tieši digitālie risinājumi, ja tos izmanto pārdomāti, paver plašas iespējas – skolotājs var radīt personalizētus, radošus un sadarbību veicinošus mājasdarbus, kas atbilst mūsdienu skolēnu mācīšanās paradumiem un motivācijai.

4.1. Mājasdarbi digitālajās platformās

Mājasdarbi digitālajās platformās, kas piedāvā rezultātus eksportēt skolvadības sistēmās, ir kļuvuši par ikdienu daudzās skolās. Pētījumu kopsavilkumā parādīts: efekts nav automātisks, bet var būt pozitīvs, ja tehnoloģijas izmanto skaidriem pedagoģiskiem mērķiem – it īpaši formatīvai vērtēšanai, tūlītējai atgriezeniskajai saitei un prasmju atkārtotai nostiprināšanai. Metaanalīzē un pārskatos secināts, ka digitālajām pieejām ir neliela līdz vidēja darbības ietekme, jo **izšķiroša ir tieši lietošanas kvalitāte** (pedagoga profesionalitāte, virzot procesu), nevis pats rīks. (Ulum, 2021)

Priekšrocības

1. **Tūlītēja, bieža un mērķēta atgriezeniskā saite.** Tiešsaistes testi un uzdevumi ar tūlītēju skaidrojumu palīdz skolēniem ātrāk pamanīt kļūdas, paaugstina motivāciju un veicina zināšanu noturību. To rāda gan eksperimentāli pētījumi, gan plašāki pārskati. (Förster, Weiser, Maur, 2018)
2. **Elastība un personalizācija.** Adaptīvi vingrinājumi ļauj diferencēt tempu un grūtības pakāpi, kā arī sniegt skolotājam analītisku ieskatu par tipiskajām kļūdām klasē. Šādas pieejas ir īpaši noderīgas formatīvajā vērtēšanā. (Stringer, Lewin, Coleman, 2019)
3. **Prakses apjoms un regularitāte.** Sistemātiska tiešsaistes mājasdarbu lietošana vairākos pētījumos uzrāda vismaz tikpat labus vai labākus rezultātus nekā papīra formātā, jo ļauj biežāk un īsākos ciklos vingrināt prasmes. (Magalhães, Ferreira, Cunha, Rosário, 2020)

Izaicinājumi

1. **Nevienlīdzība piekļuvē.** Ne visiem skolēniem ir stabils internets un piemērota ierīce. Tas īpaši skar mazturīgas, lauku teritoriju un noteiktu minoritāšu grupu ģimenes. PISA un OECD dokumentos norādītas noturīgas plaisas, kas ietekmē mācīšanās laiku un sasniegumus. Lai novērstu šīs plaisas, skolām jāplāno alternatīvas (iespējas mājasdarbu veikt vai nu tiešsaistē, vai papīra formātā, nodrošināt ierīces vai iespējas mājasdarbu pildīt skolā vai bibliotēkā). (Kolawole, 2023)
2. **Virspusīgums un uzmanības nenoturība.** Ja uzdevumi fokusēti tikai uz klikšķināmiem testiem, tie var veicināt paviršību un neiedziļināšanos, turklāt PISA

dati liecina, ka digitālo ierīču izraisīta uzmanības izkliede korelē ar zemākiem rezultātiem mācībās, tāpēc it īpaši svarīga ir uzdevumu kvalitāte, kā arī prasme koncentrēties digitālajā vidē. (Schleicher, 2023)

3. **Akadēmiskā godīguma riski.** Tiešsaistes vidē palielinās kārdinājums meklēt "gatavas atbildes" vai izmantot ārēju palīdzību; tas jākompensē ar uzdevumu dizainu, kur svarīga ir risinājuma gaita, skaidrojumi un personalizēti piemēri. (Stringer, Lewin, Coleman, 2019)
4. **Datu aizsardzība un ētika.** Platformas vāc snieguma datus; skolām jāpārbauda pakalpojumu sniedzēju atbilstība datu aizsardzības prasībām un jāskaidro skolēniem, kā dati tiek izmantoti (īpaši izmantojot MI komponentus). (Stringer, Lewin, Coleman, 2019)

Ieteikumi mājasdarbu uzdošanai digitālajā vidē

1. Lietot digitālos testus pamīšus ar mājasdarbiem, kuros jāatbild rakstiskā veidā vai jādarbojas praktiski.
2. Kombinēt automatizētu atgriezenisko saiti ar skolotāja komentāriem, piemēram, apkopojot skolēnu rezultātus tiešsaistes testā, klasē kopīgi pārrunāt jautājumus, kas sagādājuši lielākās grūtības.
3. Pirms mājasdarba uzdošanas pārliicināties par interneta un digitālo ierīču pieejamību un nepieciešamības gadījumā organizēt iespējas mājasdarba izpildei skolā vai bibliotēkā.
4. Izmantot digitālo platformu stiprās puses vienkāršu zināšanu pārbaudei, bet dot arī mājasdarbus, kam vajadzīga dziļāka satura izpratne, prasīt piemērus no skolēna pieredzes, vietējos datus, starpposmu soļus, īsu pašvērtējumu u. tml.
5. Skaidri formulēt noteikumus par atļautajiem un neatļautajiem rīkiem tiešsaistes mājasdarbos un konsekventi par to komunicēt ar skolēniem.

4.2. Mājasdarbi un mākslīgais intelekts (MI)

Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) 2025. gada pavasarī veiktā aptauja par mākslīgā intelekta rīku izmantošanu izglītībā skaidri iezīmēja būtisku atšķirību starp skolēnu un skolotāju MI integrācijas līmeni mācību procesā. Aptaujas dati liecina, ka 81 % skolēnu jau izmanto MI mācībās, savukārt tikai 27 % skolotāju atzina, ka to dara regulāri, bet vēl 44 % – ka izmanto MI dažreiz. Turpretī 22 % skolotāju vēlētos sākt to lietot, bet 7 % neplāno to izmantot vispār. Skolēni MI visbiežāk izmanto, lai pārbaudītu savas atbildes (49 %), meklētu risinājumus uzdevumiem (47 %) un iegūtu jaunas idejas vai mācītos ko jaunu (41 %). Šis augstais skolēnu MI lietošanas līmenis, kas bieži vien pārsniedz pedagogu izpratni par rīku darbības iespējām, rada tiešu izaicinājumu mājasdarbu autentiskumam. Tradicionāli formulēti uzdevumi, kas prasa faktisku zināšanu reproducēšanu vai standarta analīzi, vairs nespēj efektīvi novērtēt skolēna patstāvīgo darbu, jo MI spēj tos izpildīt ātri un kvalitatīvi. (VIAA, 2025)

Vienlaikus mākslīgais intelekts sniedz arī pedagoģiskas iespējas. To var izmantot kā palīgrīku, kas palīdz skolēniem attīstīt augstākā līmeņa prasmes – ideju analīzi, argumentācijas kvalitāti, faktu pārbaudi un teksta rediģēšanu. Īpaši nozīmīgi tas ir tiem

skolēniem, kuriem mācību valoda nav dzimtā, jo mākslīgais intelekts var palīdzēt pārvarēt valodas barjeru un vairāk pievērsties satura būtībai. Skolotāji var mudināt skolēnus kritiski izvērtēt mākslīgā intelekta ģenerēto saturu, atpazīt tajā kļūdas vai aizspriedumus un reflektēt par to, cik uzticami ir šādi risinājumi. (Ibrahim, Asim et al 2023)

Kaut arī nav nepieciešams, lai visi skolotāji paši aktīvi lietotu MI ikdienas darbā, tomēr ir ļoti svarīgi, lai katram pedagogam būtu pamatizpratne par MI iespējām un ierobežojumiem: kādas atbildes MI spēj ģenerēt, kā atpazīt tipiskas pazīmes (nekonkrēti apgalvojumi, "pārlietu pareizas" struktūras, pseidoatsauces u. tml.) un kā pielāgot uzdevumus tā, lai tie prasītu skolēna personisko ieguldījumu. Tas nozīmē vairāk piedāvāt kontekstuālus, radošus, starpdisciplinārus darbus, kā arī tādus, kas prasa atklāt apjomīgāka darba tapšanas procesu (piemēram, starpposmu skices, domāšanas soļus, datu un avotu izvērtējumus u. tml.). Mājasdarbos var būt arī tādi uzdevumi, kur nepieciešama praktiska darbošanās vai oriģināli piemēri no skolēna pieredzes. Šāda pieeja vienlaikus samazina MI "gatavo risinājumu" piedāvājumu un stiprina skolēnu patstāvību, kritisko domāšanu un akadēmisko godīgumu.

Vadlīniju 1. pielikumā apskatāma tabula, kā pielāgot dažādus mājasdarbu veidus mākslīgā intelekta laikmetā. Šie ir vispārīgi ieteikumi, kas praksē jāpielāgo atbilstoši skolēnu vecumposmam. Sākumskolā vairāk akcentējot radošumu un praktisko darbību (piemēram, zīmējumi, modelēšana), savukārt pamatskolā un vidusskolā – kritisko domāšanu, dziļāku analīzi un pakāpenisku MI pratības veidošana. Visos gadījumos skolotājam skaidri jānorāda, kādos mājasdarbu posmos MI rīku izmantošana ir atļauta vai aizliegta, tāpat arī jāmudina skolēni ievērot akadēmisko godīgumu. Skolotājam jākomunicē par MI lietošanas noteikumiem, lai MI ir palīgs, nevis "špikeris" – tad mājasdarbi attīstīs arī skolēnu zināšanas un prasmes MI laikmetā.

5. Atbildības sadalījums

Mājasdarbu kvalitāte nav tikai pedagoga individuāla izvēle, tāpat kā pozitīvs efekts no mājasdarbu pildīšanas nav atkarīgs tikai no skolēna. Mūsdienā skolās jāģēpini mājasdarbi vislabāk funkcionē kā kopīga vienošanās par mācīšanās telpu, kur skaidri noteiktas lomas nodrošina stabili pamatu skolēna izaugsmei. Tajā nav pareiza vai nepareiza procentuālā atbildības sadalījuma, bet ir atšķirīgas kompetences:

- institucionālā (noteikt sistēmu un resursus);
- profesionālā (pieņemt pedagoģiskos lēmumus par uzdevumu dizainu);
- personiskā (aktīvi mācīties);
- ģimenes (veidot paradumus un vidi).

Ja kāda no šīm lomām attālinās no savas kompetences, piemēram, vecāki par daudz iesaistās mājasdarbu pildīšanā vai skolotāji katrs nosaka savus noteikumus vērtēšanā, mājasdarbi zaudē savu pedagoģisko jēgu un pārvēršas par trauksmes iemeslu.

Lai tā nenotiktu, atbildības sadalījumu mājasdarbu kontekstā vajadzētu skatīt kā četrus elementus līdzsvara sistēmā, kur katra puse dara tieši to, kas tai atbilst būtībā, un nepārņem citas funkcijas. Tikai šādā struktūrā mājasdarbi var kļūt par lietderīgu

mācīšanās instrumentu, nevis papildu slodzi visām iesaistītajām pusēm.

5.1. Izglītības iestādes un pedagoga atbildība

Mājasdarbu nepieciešamību, mērķi un apjomu nosaka izglītības iestāde un pedagogs, ievērojot mācību mērķus, sasniedzamos rezultātus, skolēna vecumu un noslodzi.

Izglītības iestādes atbildība (sistēmiskā līmenī)

- **Tiesiskais pamats un kvalitāte.** Izglītības iestādes vadītājs (direktors) atbild par iestādes darbību un tās rezultātiem, kā arī par normatīvo aktu ievērošanu. Tas ietver arī skolas iekšējās kārtības un mācību procesa organizēšanas principus, t. sk. pieeju mājasdarbiem (samērīgums, sadale starp mācību priekšmetiem, komunikācija ar vecākiem).
- **Iekšējie noteikumi un vienošanās.** Skola nosaka iekšējās kārtības principus: vai mājasdarbi vispār tiek uzdoti; kā tiek koordinēts mājasdarbu apjoms klašu vai grupu līmenī; kā mājasdarbi tiek vērtēti; kā rīkoties, ja vecāki vai skolēni ziņo par pārmērīgu slodzi.
- **Vienlīdzība un pieejamība.** Skolai jāparedz risinājumi, lai mājasdarbi būtu reāli izpildāmi visiem, piemēram, piekļuve digitālajām platformām skolā vai bibliotēkā, alternatīvi (bezsaistes) risinājumi.
- **Atbalsts skolotājiem.** Skola nodrošina profesionālo pilnveidi un kopīgu vienošanos par mājasdarbu mērķiem un kvalitāti, balstoties arī kompetenču pieejas (Skola2030) ieteikumos: mājasdarbi ir jāpilda pilnīgi, izpildāmi bez vecāku palīdzības, savukārt pamatprasmes tiek iemācītas skolā. (Skola2030)

Vadlīniju 2. pielikumā iekļauta *Ohtrupas pilsētas ģimnāzijas (Gymnasium Ochtrup) mājasdarbu koncepcija*, kas ir piemērs tam, cik pārdomāti un sistemātiski izglītības iestādes var pievērsties mājasdarbu plānošanai un ieviešanai. Šī dokumenta struktūra atklāj, ka mājasdarbi netiek uztverti kā formāls pienākums, bet gan kā nozīmīga mācību procesa sastāvdaļa, kurai nepieciešama vienošanās skolas mērogā, saskaņota skolotāju sadarbība un skaidri kritēriji skolēnu slodzes līdzsvarošanai. Šajā koncepcijā noteikti gan ieteicamie mājasdarbu apjomi katram klašu posmam, gan skolotāju, skolēnu un vecāku loma mājasdarbu procesā, tādējādi radot kopīgu izpratni par to, kā mājasdarbi var uzlabot mācīšanās kvalitāti un skolēnu atbildību. Mājasdarbu organizēšana ir ne tikai pedagoģisks, bet arī organizatorisks jautājums, kura risināšana prasa vienotu skolas pieeju un ilgtermiņa redzējumu.

Pedagoga atbildība (profesionālā līmenī)

- **Mērķtiecīgi un samērīgi uzdevumi.** Skolotājs izvēlas, vai un ko uzdot kā mājasdarbu, pamatojot to ar sasniedzamajiem rezultātiem un skolēnu vecumposmu, mājasdarbu apjoms jākoordinē ar citiem pedagogiem. (LSM.LV, 2024)

- **Godīgums un vērtēšana.** Mājasdarbi ir paredzēti kā daļa no mācīšanās procesa, tāpēc skolotājs tos izmanto, lai sniegtu atgriezenisko saiti un plānotu tālākās darbības. Skolotājs neizmanto mājasdarbus kā soda vai atalgojuma mehānismu vai kā daļu no summatīvā vērtējuma.
- **Skaidra komunikācija par nosacījumiem.** Skolotājs nosaka un komunicē par to, kāds ir uzdevuma mērķis, sagaidāmais darba apjoms un laiks, atbalsta veidi (piemēram, konsultācijas), kā arī principi par atļautajiem rīkiem (piemēram, digitālie resursi, MI rīki). Svarīga ir arī skaidra komunikācija un sadarbība ar vecākiem. Tas mazina pārpratumus un paaugstina akadēmisko godīgumu.
- **Bērna tiesības un labbūtība.** Mājasdarbu plānojumā jārespektē bērna tiesības uz atpūtu un līdzsvaru; skola un pedagogi rūpējas, lai mācību slodze nekļūtu nesamērīga ar bērna interesēm un veselību (vispārīgie principi izriet no bērna tiesību aizsardzības regulējuma).

5.2. Skolēna un vecāku (aizbildņu) atbildība

Ne tikai izglītības iestādei un pedagogiem, bet arī skolēniem un vecākiem vai bērna aizbildņiem ir skaidri jāapzinās sava loma, lai tiktu īstenots kvalitatīvs mācību process, tostarp arī mājasdarbu izpildes līmenī. Būtiska ir ne tikai godprātīga uzdevumu izpilde, bet arī aktīva komunikācija ar skolu un pedagogu – īpaši sākumskolas posmā un situācijās, kad rodas grūtības vai neskaidrības par uzdevuma saturu, apjomu vai pieejamību.

Skolēna atbildība

- **Gatavoties mācībām un pildīt uzdevumus, ievērojot termiņus un skolas iekšējos noteikumus.** Izglītības likuma 54. pants nosaka, ka izglītojamā pienākums ir apgūt izglītības programmu, kā arī ievērot izglītības iestādes nolikumu un citus iekšējos normatīvos aktus. (likumi.lv)
- **Ievērot akadēmisko godīgumu.** Mājasdarbs ir mācīšanās instruments, nevis vērtējuma imitācija. Ja skolēns izmanto neatļautus ārējos palīgriekus, viņš zaudē savu spēju paaugstināt zināšanas un prasmes, tā vietā iegūstot tikai nevērtīgu rezultātu iesniegšanai, kas nav derīgs izaugsmei.
- **Mācīties plānot un pašam vadīt savu darbu.** Paralēli mācību saturam mājasdarbi attīsta prasmi strādāt sistemātiski un disciplinēt sevi, tāpēc ir svarīgi šo atbildību pakāpeniski nodot skolēnam, nevis viņa vietā vienmēr pārbaudīt, kas uzdots un vai uzdotais ir izpildīts.
- **Komunicēt par grūtībām.** Ja mājasdarbs nav saprotams, tā apjoms šķiet par lielu vai ir šķēršļi, kas traucē mājasdarba izpildē (piemēram, tehniskas problēmas vai neparedzētu apstākļu izraisīts laika trūkums), skolēna pienākums ir savlaicīgi informēt skolotāju.

Vecāku (aizbildņu) atbildība

- **Radīt apstākļus mācībām.** Tas nozīmē – nodrošināt mierīgu vidi, ievērot rutīnu, atgādināt, palīdzēt strukturēt laiku.
- **Atbalstīt bērna labbūtību.** Bērnam ir tiesības uz brīvo laiku, atpūtu, miegu, līdzsvaru. Pieaugušo pienākums ir objektīvi novērtēt, kā bērns tiek galā ar uzdotajiem pienākumiem, saglabājot labu pašsajūtu, un nepieciešamības gadījumā atbalsta bērnu veselīgu ieradumu veidošanas procesā.
- **Saglabāt godīgumu.** Nepildīt mājasdarbus bērna vietā, nerakstīt atbildes priekšā, neizlabot kļūdas "tā, lai būtu ideāli". Kļūdas jaunu zināšanu un prasmju apguves procesā ir bērna mācīšanās pierādījums, nevis trūkums.
- **Sadarboties ar skolu.** Ja mājasdarbu slodze ir pārmērīga, mājasdarbi ir formulēti pārāk neskaidri vai tie nav reāli izpildāmi, vecāku vai aizbildņu tiesības un pienākums ir to pārrunāt ar skolotāju un, ja nepieciešams, ar skolas vadību. Vecāku loma nav klusēt, bet iesaistīties problēmu risināšanā.

6. Izmantoto avotu saraksts

1. Ashby, S. R., Zeithamova, D. (2023). *A combination of restudy and retrieval practice maximizes retention of briefly encountered facts* [tiešsaiste]. *Frontiers in Cognition*, pieejams: <https://www.frontiersin.org/journals/cognition/articles/10.3389/fcogn.2023.1258955/full>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
2. Baliram, N. S., Youde, J. J. (2018). *A Meta-analytic Synthesis: Examining the Academic Impacts of Feedback on Student Achievement* [tiešsaiste]. *International Dialogues on Education Journal*, 5(2), pieejams: https://www.researchgate.net/publication/352853436_A_Meta-analytic_Synthesis_Examining_the_Academic_Impacts_of_Feedback_on_Student_Achievement. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
3. Coleman, R., Lewin, C., Stringer, E. (2019). *Using Digital Technology to Improve Learning* [tiešsaiste]. Education Endowment Foundation, pieejams: <https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/guidance-reports/digital>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
4. Cooper, H., Robinson, J. C., Patall, E. A. (2006). *Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1987–2003* [tiešsaiste]. *Review of Educational Research*, Spring 2006, Vol. 76, No. 1, 1–62, pieejams: https://assess.ucr.edu/sites/default/files/2019-02/cooperrobinsonpatall_2006.pdf. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
5. Cunha, J. et al. (2018). *"Homework Feedback Is...": Elementary and Middle School Teachers' Conceptions of Homework Feedback* [tiešsaiste]. *Frontiers in Psychology*, pieejams: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2018.00032/full>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
6. Förster, M., Weiser, C., Maur, A. (2018). *How feedback provided by voluntary electronic quizzes affects learning outcomes of university students in large classes* [tiešsaiste]. *Computers & Education*, 121, 100–114, pieejams: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131518300459>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
7. Hallett, V. (2024). *Does homework still have value? A Johns Hopkins education expert weighs in* [tiešsaiste]. Johns Hopkins University, pieejams: <https://hub.jhu.edu/2024/01/17/are-we-assigning-too-much-homework/>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
8. Ibrahim, H. et al. (2023). *Rethinking Homework in the Age of Artificial Intelligence* [tiešsaiste]. *IEEE Intelligent Systems*, 38(2), pieejams: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10111520>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
9. Kirschner, P., Neelen, M. (2016). *Make Sense Not War – Suggestions on How to Make Homework More Effective* [tiešsaiste]. *The Learning Scientists*, pieejams: <https://www.learningscientists.org/blog/2016/5/31-1>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.

10. Latvijas Republikas Saeima. (2017). Izglītības likums [tiešsaiste]. <https://likumi.lv/ta/id/50759/redakcijas-datums/2017/08/10>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
11. Latvijas Sabiedriskais medijs. (2024). *Vai bērniem brīvlaikā atļauts uzdot mājasdarbus? Skaidro speciālisti* [tiešsaiste]. <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vecaki-un-berni/10.11.2024-vai-berniem-brivlaika-atlouts-uzdot-majasdarbus-skaidro-specialisti.a575717/>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
12. Magalhães, P. et al. (2020). *Online vs traditional homework: A systematic review on the benefits to students' performance* [tiešsaiste]. *Computers & Education*, 152, pieejams: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131520300695>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
13. Meadowvale Elementary. *Homework Guidelines* [tiešsaiste]. <https://mes.isd728.org/our-school/homework-guidelines>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
14. Mullis, I. V. S. et al. (2020). *TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science* [tiešsaiste]. International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), pieejams: iea.nl/sites/default/files/2020-12/TIMSS-2019-International-Results-in-Mathematics-and-Science.pdf. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
15. Murre, J. M. J., Dros, J. (2015). *Replication and Analysis of Ebbinghaus' Forgetting Curve* [tiešsaiste]. *PLOS One*, National Library of Medicine. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4492928/>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
16. National Education Association. (2019). *How much homework is too much?* [tiešsaiste]. <https://www.nea.org/professional-excellence/student-engagement/tools-tips/how-much-homework-too-much>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
17. Ogundari, K. (2023). *Student access to technology at home and learning hours during COVID-19 in the U.S.* [tiešsaiste]. *Educational Research for Policy and Practice*, 22, 1–18, pieejams: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10176282/>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
18. Patall, E., Cooper, H., Robinson, J. (2008). *The Effects of Choice on Intrinsic Motivation and Related Outcomes: A Meta-Analysis of Research Findings* [tiešsaiste]. *Psychological Bulletin*, 134(2):270–300. DOI: 10.1037/0033-2909.134.2.270. https://www.researchgate.net/publication/5554527_The_Effects_of_Choice_on_Intrinsic_Motivation_and_Related_Outcomes_A_Meta-Analysis_of_Research_Findings. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
19. Ruhl, K., Hughes, C. (2022). *Effective Practices for Homework* [tiešsaiste]. Reading Rockets, pieejams: <https://www.readingrockets.org/topics/classroom-management/articles/effective-practices-homework>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.

20. Schleicher, A. (2023). *PISA 2022. Insights and Interpretations* [tiešsaiste]. OECD, pieejams: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/support-materials/2023/12/pisa-2022-results-volume-i_76772a36/PISA%202022%20Insights%20and%20Interpretations.pdf. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
21. Skola2030. (2019). *Vai taisnība, ka nebūs mājasdarbu?* [tiešsaiste]. <https://www.skola2030.lv/lv/biezak-uzdotie-jautajumi/vai-tiesa-ka-nebus-majasdarbu>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
22. Tucker, C. (2024). *5 Tips for Designing AI-Resistant Tasks* [tiešsaiste]. Dr. Catlin Tucker, pieejams: <https://catlintucker.com/2024/10/ai-resistant-tasks/#:~:text=Reading%20through%20this%20blog%20post%2C,shouldn%E2%80%99t%20assign%20them%20robotic%20work>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
23. Ulum, H. (2021). *The effects of online education on academic success: A meta-analysis study* [tiešsaiste]. Education and Information Technologies, pieejams: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34512101/>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
24. Valsts izglītības attīstības aģentūra(2025). *Mākslīgā intelekta izmantošana izglītībā. Metodiskie ieteikumi* [tiešsaiste] <https://www.viaa.gov.lv/lv/media/47669/download?attachment>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.
25. Worland, J. (2015). *Kids Receive 3 Times the Recommended Homework Load, Study Says* [tiešsaiste]. Time. <https://time.com/3994039/recommended-homework-load-stress/>. Skatīts 2025. gada 18. decembrī.

7. Pielikumi

7.1. Piemēri mājasdarbu pielāgošanai MI laikmetā

Mājasdarbu veids	Ieteikums pielāgošanai MI laikmetā
<p>Atbilžu, faktu, definīciju u. tml. atrašana tekstā un norakstīšana.</p> <p>Piemērs "Izraksti no teksta trīs faktus par ...!"</p>	<p>Izvērtēt šādu uzdevumu nepieciešamību. Ar MI rīkiem var ļoti ātri un precīzi iegūt faktus un definīcijas, tādēļ mehāniska faktu reproducēšana mājasdarbos vairs neatklāj skolēna patstāvīgās zināšanas. (Tucker 2024)</p> <p>Labāk uzdot uzdevumus, kuros skolēnam jāizmanto zināšanas jaunā kontekstā vai pašam jāskaidro. Piemēram, nevis uzskaitīt faktus, bet īsi izskaidrot, kāpēc šie fakti ir nozīmīgi, ar ko skolēns tos var salīdzināt u. tml.</p> <p>MI izmantošana: nav ieteicama.</p>
<p>Argumentētā eseja vai apraksts.</p> <p>Piemērs "Uzraksti argumentēto eseju par klimata pārmaiņām!"</p>	<p>Konkretizēt un personalizēt uzdevumu. Ieteicams sašaurināt tematu vai pievienot unikālu aspektu: prasīt skolēna personisko viedokli, pieredzi, piemērus no konteksta vai atsauces uz klasē apspriesto.</p> <p>MI izmantošana: nav ieteicama.</p>
<p>Standarta uzdevumu komplekts (piemēram, matemātikā).</p> <p>Piemēri "Atrisini 10 vienādojumus!"</p> <p>"Izpildi uzdevumus no mācību grāmatas!"</p>	<p>Pieprasīt risināšanas procesa demonstrēšanu. Aicināt, lai skolēns pieraksta risināšanas soļus vai pamato katru soli. Tā kā MI nespēj pārliecinoši atdarināt personisku domāšanas procesu vai stratēģijas izvēli, šāds uzdevums motivē strādāt patstāvīgi. Var arī ļaut izvēlēties <i>vienu</i> uzdevumu un padziļināti izskaidrot tā atrisinājumu (piem., sagatavot īsu video, kurā māca jaunākiem skolēniem atrisināt konkrēto piemēru u. tml. (Tucker 2024)</p> <p>MI izmantošana: nav ieteicama.</p>
<p>Tulkošanas un gramatikas vingrinājumi.</p> <p>Piemēri "Iztulko doto tekstu!"</p>	<p>Fokusēties uz komunikāciju un radošumu valodā. Mūsdienās MI balstīti tulkotāji un labošanas rīki (piem., DeepL, Grammarly) spēj ļoti precīzi veikt rutīnas valodas uzdevumus. Ja mājasdarbā šāda veida vingrinājumi, pastāv risks, ka skolēns vienkārši nokopēs MI risinājumu, nevis pats iemācīsies. Uzdevumi, kuros interaktīvi jādabojas (piem., lomu spēles, dialogi ar klasesbiedriem), veicina valodas prasmju attīstīšanu daudz efektīvāk.</p>

<p><i>"Lasi tekstu, pārveidojot iekavās dotos vārdus pareizos locījumos!"</i></p>	<p>MI izmantošana: iespējama (piem., ļaut skolēnam salīdzināt savu tulkojumu ar MI piedāvāto, komentēt atšķirības un labot kļūdas, skaidrojot izvēli).</p>
<p>Digitālas prezentācijas.</p> <p>Piemērs <i>"Sagatavo prezentāciju par Saules sistēmu!"</i></p>	<p>Ieviest komponenti, kas prasa darbošanos bezsaistē.</p> <p>Piemēram, pēc informācijas izpētes par Saules sistēmu uzdot skolēnam uzzīmēt plakātu vai izveidot modeli un tikai tad aprakstīt procesu. Šādi uzdevumi mazina iespēju izmantot MI, jo ir jādarbojas pašam, lai iegūtu unikālu risinājumu. (Tucker 2024)</p> <p>Pat ja daļa informācijas gūta tiešsaistē, artefakta radīšana un skaidrošana atklāj skolēna izpratni.</p> <p>MI izmantošana: nav ieteicama.</p>
<p>Uzdevumi vietējā konteksta vai kopienas iepazīšanai.</p> <p>Piemēri <i>"Noskaidro un apraksti kādu sociālo problēmu savā pilsētā!"</i></p> <p><i>"Analizē skaitļa vārdu lietojumu afišās savā apkārtnē!"</i></p>	<p>Balstīt uzdevumu reālajā vidē un pieredzē.</p> <p>Mudināt skolēnus iegūt datus vai informāciju pašiem – intervēt, novērot, fotografēt, izmantot vietējos informācijas avotus. Piemēram, projekta ietvaros skolēns var apkopot klasesbiedru aptaujas datus un analizēt tos, nevis tikai atrast gatavus datus internetā.</p> <p>MI izmantošana: nav ieteicama.</p>
<p>Grupu darbi un pāru diskusijas.</p> <p>Piemērs <i>"Pāros apspriediet lasīto literāro darbu un formulējiet piecas atziņas!"</i></p>	<p>Iekļaut arī refleksijas jautājumus par sadarbību.</p> <p>Kad skolēni strādā kopā, viņi var pajauties uz komandas biedru idejām un atbalstu, tāpēc mazāk meklē "īsākos ceļus" ar MI. (Tucker 2024)</p> <p>Sadarbība arī vairo savstarpēju atbildību – nav vēlmes pievilt klasesbiedrus, iesniedzot svešu (MI radītu) darbu. Grupās skolēni attīsta komunikāciju un kritisko domāšanu, ko MI nevar aizstāt.</p> <p>MI izmantošana: nav ieteicama.</p>
<p>MI ģenerēta satura izvērtēšana.</p> <p>Piemērs <i>"Palūdziet MI uzrakstīt teikumu, kurā ir darbības vārds atstāstījuma izteiksmē, un teikumu, kurā ir no tā paša darbības vārda veidots nelokāmais divdabis ar</i></p>	<p>Izmantot MI kā objektu analīzei.</p> <p>Skolēniem uzdot ģenerēt tekstu ar kādu MI rīku un pēc tam to kritiski novērtēt: atrast neprecizitātes, kļūdas, neizpratni. Pēc individuāla darba var salīdzināt iegūtos rezultātus arī pāros vai lielākās grupās. Šī pieeja māca skolēniem kritiski domāt un nepieļauties uz MI izmantošanu.</p> <p>MI izmantošana: ieteicama (daļa no uzdevuma).</p>

<p><i>izskaņu –ot"! Novērtējiet MI veikumu un labojiet, ja nepieciešams!"</i></p>	
<p>Ideju ģenerēšana ar MI.</p> <p>Piemērs <i>"Izmantojot ChatGPT, izveido pārsprieduma plānu, ko izmantosi, lai klasē patstāvīgi uzrakstītu pārspriedumu!"</i></p>	<p>Atļaut MI kā radošo palīgu.</p> <p>Uzdevuma nosacījums – skolēns drīkst lietot MI, lai iegūtu idejas vai uzmetumu, taču gala darbu raksta pats bez iespējām lietot digitālos palīg līdzekļus. Ieteicams prasīt pievienot īsu komentāru par pieredzi: kā MI palīdzēja (vai nepalīdzēja), kas tika mainīts, ko skolēns nolēma izmantot vai atmet.</p> <p>MI izmantošana: ieteicama (daļa no uzdevuma).</p>
<p>MI kā mācību palīgs.</p> <p>Piemērs <i>"Uzdod jautājumus MI rīkam (piem., Code Interpreter vai valodas prakses botam) un apgūsti jaunu prasmi; pēc tam sagatavo pārskatu par uzzināto!"</i></p>	<p>Atļaut izmantot MI, lai vingrinātos uzdot jautājumus sarežģītā tematā, lūgt paskaidrot nesaprotamos jēdzienus, vingrināties programmēšanā, pārbaudīt svešvalodas zināšanas ar MI ģenerētu viktorīnu utt. Pēc tam skolēnam jāiesniedz atziņas – ko iemācījās, kur MI atbildes bija noderīgas, kur radās šaubas. Skolotājs var aicināt kā mājasdarbu iesniegt ekrānšāviņu, kur redzama skolēna sarakste ar MI par konkrēto tematu.</p> <p>MI izmantošana: ieteicama (daļa no uzdevuma).</p>

7.2. Ohtrupas pilsētas ģimnāzijas mājasdarbu koncepcija

I Vispārīgie noteikumi

Mājasdarbu koncepcijas pamatnoteikumos ir norādīts, ka mājasdarbi:

- veicina individuālo izaugsmi;
- padziļina, nostiprina, ļauj atkārtot un lietot mācību stundās apgūto;
- ir saistīti ar iepriekš mācību stundās apgūto un to, kas tiks apgūts turpmākajās stundās;
- ir atbilstoši skolēnu vecumposmam gan apjoma, gan sarežģītības ziņā.

Mājasdarbi nedrīkst:

- pagarināt, aizstāt vai kompensēt mācību stundas;
- disciplinēt skolēnus.

Nosakot individuālo mājasdarbu apjomu, skolotāji ņem vērā, vai skolēniem ir papildu slodze, izstrādājot referātus, gatavojoties pārbaudes darbiem, eksāmeniem un citiem uzdevumiem.

Pamatskolas posma skolēniem ir noteikti papildu nosacījumi.

1. Mājasdarbi ir jāuzdod tā, lai skolēniem dienās, kad ir obligātas pēcpusdienas nodarbības, nedēļas nogalēs un svētku dienās nebūtu jāpilda mājasdarbi.

2. Mājasdarbu izpildes laiks:

- 5. līdz 7. klasei – 60 minūtes;
- 8. un 9. klasei – 75 minūtes.

3. Mājasdarbi tiek regulāri pārbaudīti un izvērtēti turpmākajās stundās. Tie netiek novērtēti ar atzīmi.

Lai labāk izprastu noteikumus, jāņem vērā, ka lasīšana un citu tekstu apguve stundām, vārdu krājuma apguve, referātu sagatavošana un gatavošanās pārbaudes darbiem nav mājasdarbi, un uz tiem neattiecas šie noteikumi. Tas pats attiecināms uz pasākumiem individuālajam atbalstam. Skolotāji uzdod mājasdarbus tā, lai tie būtu paveicami iepriekš minētajā laikā. Tiek pieņemts, ka darbs tiek veikts koncentrējoties un bez traucējumiem, atbilstoši skolēnu vecumam raksturīgā darba tempā. Atbilstoši individuālām mācīšanās prasmēm laiks atsevišķiem skolēniem var nedaudz atšķirties; tomēr, ja tiek konstatēts, ka darba laiks tiek regulāri ievērojami pārsniegts, vecāki konsultējas ar skolotājiem, lai noskaidrotu iemeslus.

Vidusskolas posma skolēniem mājasdarbu apjoms jālīdzsvaro tā, lai skolēni būtu sagatavojušies studijām augstskolā un tajā pašā laikā nebūtu pārslogoti. Atbilstoši individualizēto stundu sarakstu nosacījumiem ir jāņem vērā skolēnu slodzes noturība šajā vecumposmā.

II Mājasdarbu jēga, mērķis un formāts

Mājasdarbu saturs ir atkarīgs no mācību stundās apgūtā, un tie tiek izmantoti turpmākajās stundās. To mērķis ir:

- lietot, izmēģināt, iegaumēt un padziļināt stundās apgūtās zināšanas;

- sagatavoties jauniem uzdevumiem, kas tiks apspriesti nākamajās stundās, un piemērot apgūto jaunās situācijās; mājasdarbi attīsta patstāvīgu domāšanu un ir sākumpunkts turpmākajam darbam nākamajās stundās;
- atkārtot iepriekš apgūto mācību saturu, lai uz šī pamata būtu iespējams apspriest jauno mācību priekšmeta saturu;
- patstāvīgi un individuāli risināt uzdevumu, ja nepieciešams, arī ilgākā laika periodā; tas ietver arī mācību procesa organizēšanu, darba metožu un darba līdzekļu izvēli, lai apgūtu patstāvīga darba organizēšanas iemaņas;
- paaugstināt pašapziņu, sasniedzot panākumus patstāvīgā darbā;
- attīstīt atbildības izjūtu, regulāri pildot mājasdarbus.

Tāpēc mājasdarbi jāveido tā, lai:

- būtu redzama saistība ar apgūto mācību saturu;
- mājasdarba jēga un mērķis būtu saprotams skolēniem;
- tiktu ievēroti termiņi;
- mājasdarbi būtu izpildāmi patstāvīgi un būtu motivējoši;
- tiktu ņemts vērā skolēnu sagatavotības līmenis, piedāvājot daudzveidīgus uzdevumus.

III Sadarbība starp skolotājiem, skolēniem un vecākiem

Visi iesaistītie uzskata mājasdarbus par svarīgu skolas darba sastāvdaļu un piekrīt turpmākajiem rīcības principiem.

Skolotāji:

- mācību gada sākumā formulē savus priekšmetam specifiskos mērķus un noteikumus attiecībā uz mājasdarbiem, kā arī rīcību gadījumos, ja mājasdarbi ir nepietiekami vai nav izpildīti;
- plāno pietiekami daudz laika mājasdarbu uzdošanai un atbildēm uz jautājumiem;
- novērtē uzdevumu izpildi no pedagoģiskā viedokļa;
- sazinās ar visām iesaistītajām pusēm, ja uzdevumi ir nepietiekami vai nav izpildīti;
- regulāri pārdomā mājasdarbu struktūru, lai turpinātu tos optimizēt.

Skolēni:

- pieraksta visus uzdevumus dienasgrāmatā un, ja rodas neskaidrības, jautā;
- veic uzdevumus rūpīgi un kārtīgi un vajadzības gadījumā sazinās par problēmām, kas rodas, veicot mājasdarbus, kā arī informē skolotāju par nepilnīgiem vai nepaveiktiem mājasdarbiem stundas sākumā, veic to bez atgādinājuma;
- ja nav apmeklējuši skolu, patstāvīgi noskaidro informāciju par šajā laikā uzdotajiem uzdevumiem un tos izpilda.

Vecāki:

- izrāda interesi un mudina savus bērnus pildīt mājasdarbus;
- mājās rada labvēlīgus apstākļus mācībām;
- palīdz skolēniem plānot laiku un ievērot precizitāti, veicina apzinīgumu un atbildību;

– sniedz atgriezenisko saiti mācību priekšmeta skolotājam vai klases audzinātājam, ja bērns atkārtoti nespēj paveikt uzdevumus noteiktajā laikā.

IV Konkrētas vienošanās Ohtrupas pilsētas ģimnāzijā pamatskolas posmā

Ņemot vērā ikdienā noteikto mājasdarbu laiku un pēcpusdienas nodarbības, 5. līdz 7. klasei mājasdarbiem paredzētais laiks nedēļā ir 240 minūtes. 8. un 9. klasei mājasdarbiem paredzētais laiks nedēļā ir 225 minūtes. Parasti šis laiks būtu jāsadala divās daļās: divas trešdaļas priekšmetiem, kuros ir pārbaudes darbi, un viena trešdaļa pārējiem mācību priekšmetiem.

Lai skolēniem būtu iespēja mājasdarbu slodzi iespējami vienmērīgi sadalīt pa dažādām nedēļas dienām, ir vēlams uzdot mājasdarbus, kas jāveic ilgtermiņā.

Ja tomēr regulāri rodas situācija, ka mājasdarbu laiks pārsniedz ikdienā paredzēto, skolēni vai vecāki par to informē klases audzinātāju, kurš pēc apspriešanās ar kolēģiem nodrošina risinājumu.

Ņemot vērā īpašo slodzi, kas rodas, pārejot uz ģimnāziju, 5. klasē pirmajās skolas nedēļās līdz rudens brīvdienām mājasdarbi tiek uzdoti tikai matemātikā, vācu valodā un angļu valodā.

Par mājasdarbiem šīs koncepcijas izpratnē nav uzskatāmi tādi uzdevumi kā gatavošanās pārbaudes darbiem, referātu sagatavošana, lasīšana, darbs ar vārdnīcu un vārdu mācīšanās svešvalodā, mācību materiālu iegūšana stundām (piemēram, vizuālās mākslas stundām), mūzikas instrumentu spēles vingrināšanās.

V Konkrētas vienošanās Ohtrupas pilsētas ģimnāzijā vidusskolas posmā

Arī vidusskolas posmā mājasdarbi ir nepieciešami, tie ļauj sagatavoties studijām augstskolā, jo sniedz nozīmīgu ieguldījumu prasmju apgūšanā, kas nepieciešamas pašvadītam un atbildīgam mācīšanās procesam un darbam. Tā kā skolēni ir noslogoti ar lielu obligāto mācību stundu skaitu un garām pēcpusdienas nodarbībām, lai nodrošinātu mācību un atpūtas laika līdzsvaru, vidusskolas posmam ir noteiktas šādas vienošanās:

- skolēniem dienās, kad ir obligātas, nepārtrauktas pēcpusdienas nodarbības, kas ilgst ilgāk par 9. stundu, nākamajai dienai netiek uzdoti mājasdarbi;
- skolēniem tiek nodrošināta iespēja gan paveikt mājasdarbus, gan sagatavoties eksāmeniem.

Mājasdarbi, kas noteiktu prasmju pilnveidošanai vai apgūšanai prasa ilgāku laiku, tiek uzdoti kā ilgtermiņa mājasdarbi, ko pildot, skolēniem ir iespēja pašiem organizēt savu darba laiku atbilstoši savam individuālajam stundu sarakstam.

Laikā, kad ir īpaši liela slodze saistībā ar eksāmeniem, piemēram, ja vienā nedēļā ir jākārtoti divi augstākā līmeņa kursu eksāmeni, skolotāji samazina uzdoto mājasdarbu apjomu. Šajā gadījumā skolēniem ir jāinformē par īpašo slodzi atsevišķosursos; skolotājiem ir jāņem vērā skolēnu intereses.

Kursos, kuri nav obligātie un neviens nav izvēlējis šo mācību priekšmetu kā eksāmena mācību priekšmetu, mājasdarbu slodze ir jāsamazina.ursos, kuros ne visi kārto eksāmenu, ieteicams izmantot iespēju piešķirt individualizētus mājasdarbus.

VI Atbalsta pasākumi Ohtrupas pamatskolas posmā

5. un 6. klases skolēniem no pirmdienas līdz ceturtdienai 8. un 9. stundā tiek piedāvāta bezmaksas palīdzība mājasdarbu sagatavošanā. Vecāki var pieteikt savus bērnus semestra sākumā. Skolēniem mājasdarbu izpildē palīdz un viņus atbalsta vecāko klašu skolēni, nevis skolotāji.

VII Mācību laika koncepcija pamatizglītības posmā

Pamatizglītības posma izglītības ieguves un eksaminācijas noteikumi nosaka, ka obligātās nodarbības sastāv no pamatnodarbībām un papildnodarbībām.

Pamatnodarbības ietver visiem skolēniem obligātās nodarbības un skolas piedāvātās izvēles obligātās nodarbības.

Papildnodarbības noder individuālās kompetenču attīstības intensificēšanai vācu valodā, matemātikā, svešvalodās vai dabaszinātnēs. Tās ir noteiktas kā mācību laiks, lai samazinātu mājasdarbu apjomu, taču tās nedrīkst izmantot, lai palielinātu atsevišķu mācību priekšmetu apjomu.

Mācību laika definīcija – tam piemīt šādas pamatīpašības:

- tas ir iekļauts mācību stundu sarakstā;
- nodarbības vada skolas skolotāji;
- tas atbalsta individuālo attīstību;
- tas ir laiks patstāvīgam darbam; tas veicina pašvadītas mācīšanās prasmes un atbildību par mācību progresu;
- to izmanto, lai iegaumētu, izmēģinātu, lietotu mācību stundās apgūto un to saistītu ar iepriekšējām zināšanām vai metodēm;
- uzdevumu apjoms un grūtības pakāpe ir atbilstoša skolēnu spējām, vecumposmam un interesēm.

Skolotāju uzdevums ir, pamatojoties uz saviem novērojumiem stundās, piešķirt skolēniem individualizētus uzdevumus mācību laikā, lai nodrošinātu viņiem atbilstošu mācību progresu.

Mācību laika koncepcija Ohtrupas pilsētas pamatskolas posmam

1. Mācību laikā ir divas skaidri nodalītas fāzes – mājasdarbi un individuālais atbalsts. Katrai 45 minūšu mācību laika nodarbībai ir noteikta šāda laika struktūra (kārtība nav noteikta):

- maksimāli 5 minūtes organizatoriskie jautājumi / darbs ar mācību laika veidlapu;

- apmēram 20 minūtes individuāla apmācība;
- maksimāli 20 minūtes mājasdarbi.

2. Mācību laikā skolēni parasti paši nosaka, kuru mācību priekšmetu, kad un cik ilgi viņi vēlas apgūt katrā nodarbībā. Viņi aizpilda mācību laika veidlapu, kas noder mācību prioritāšu noteikšanai, uzdevumu ieteikumiem un dokumentēšanai. Šī mācību laika veidlapa un visi sagatavotie materiāli, izpildītie uzdevumi tiek ievietoti mācību laika mapē, kas parasti paliek skolā, lai katrs mācību priekšmetu skolotājs varētu to jebkurā brīdī apskatīt.

3. Mācību laika individuālā atbalsta nodarbības 5. un 6. klasē galvenokārt ir paredzētas matemātikā, vācu valodā un svešvalodās, taču ir iespējams arī individuāli un pēc apspriešanās ar mācību priekšmetu skolotājiem strādāt ar dabaszinātņu projektiem.

4. Mācību laiks 7.–9. klasē tiek izmantots individuālo prasmju attīstīšanai matemātikā, vācu valodā un svešvalodās, kā arī dabaszinātņu priekšmetos.

5. Mācību laika noteikumi tiek apspriesti ar skolēniem un ievietoti mācību laika mapē. Visas šajā procesā iesaistītās personas ievēro šos noteikumus.

Pielikumi

1. pielikums

Mācību laika veidlapa

Datums	Mācību priekšmets	Skolotājs	Uzdevums	Uzdevuma izpilde	Pašnovērtējums	Mācību laika skolotāja piezīmes

Norādījumi, kā aizpildīt mācību laika veidlapu:

- KOLONNA "MĀCĪBU PRIEKŠMETS": ieraksti mācību priekšmeta saīsinājumu un skolotāju;
- KOLONNA "UZDEVUMS": uzraksti, kuru uzdevumu/tēmu tu šodien vēlies apgūt šajā mācību priekšmetā, piemēram, "Komatu lietošanas noteikumi";
- KOLONNA "UZDEVUMA IZPILDE": tev ir dažādas iespējas atzīmēt – "PP", ja uzdevums ir pilnībā pabeigts, "DP", ja uzdevums ir pabeigts tikai daļēji un nākamreiz ir jāturpina strādāt;
- KOLONNA "PAŠNOVĒRTĒJUMS": ar smaidiņiem tu atzīmē, cik labi tev ir gājis un vai tev ir nepieciešams vēl vairāk praktizēties šajā jomā;
- KOLONNA "MĀCĪBU LAIKA SKOLOTĀJA PIEZĪMES": šeit skolotājs, kas uzrauga mācību laiku, var ierakstīt to, ko ir novērojis.

Mācību laika noteikumi

1. Mācību laikā es uzvedos tā, lai netraucētu citiem un nodrošinātu mierīgu darba atmosfēru.
2. Es izveidoju mācību laika mapīti, kurā ievietoju visus izpildītos uzdevumus un mācību laika veidlapu. Parasti šī mapīte paliek skolā.
3. Es pievēršu uzmanību tam, lai materiāli būtu tīri, kārtīgi un uzdevumi izpildīti. Es rūpīgi izturos pret mācību līdzekļiem un pēc lietošanas tos nolieku atpakaļ savā vietā.
4. Mācību laika veidlapu es izmantoju katrā mācību stundā, lai dokumentētu savu darbu. Ja rodas ilgstošas grūtības kādā mācību priekšmetā, es apņemos konsultēties ar šī mācību priekšmeta skolotāju.

---

skolnieka/skolnieces paraksts

KAS RAKSTURO LABU MĀJASDARBU?

1

Skaidrs mērķis

- ◆ Kādas prasmes skolēns trenē vai kādas zināšanas nostiprina?
- ◆ Kāpēc šis uzdevums ir vajadzīgs?

2

Sasaistīts ar stundā apgūto

- ◆ Turpina, padziļina vai nostiprina mācīto.

3

Reāli izpildāms

- ◆ Atbilstošs vecumam un prasmēm.
- ◆ Izpildāms patstāvīgi.

4

Pielāgojams

piedāvā izvēles iespējas

- ◆ Dažādi sarežģītības līmeņi.
- ◆ Iespēja izvēlēties formu, tematu, pieeju.

Mājasdarbs nedrīkst būt sods.

Mājasdarbu nevajag uzdot, ja skolēnam nebūs iespējas saņemt par to atgriezenisko saiti.

Neuzdodiet mājasdarbus tikai uzdošanas pēc - tiem jābūt ar mērķi.

MĀJASDARBU APJOMS DAŽĀDOS VECUMPOSMOS

- Ieteicams uzdot īsus mājasdarbus un regulāri, nevis apjomīgus un reti.
- Mājasdarbus nav ieteicams uzdot skolēniem brīvdienās un brīvlaikā.
- Skolotājiem ieteicams kopīgi plānot mājasdarbu apjomu.

Mājasdabiem ieteicamais laiks dienā

Mājasdarbu mērķis

Sākumskola (1.-3. klase)

- 1. kl. ~ 10 min
- 2. kl. ~ 15-20 min
- 3. kl. ~ 20-30 min

- veidot ieradumus
- veicināt patstāvību
- attīstīt lasītprasmi

Pamatskola (4.-9. klase)

- 4.-6. kl. ~ 40-60 min
- 7.-9. kl. ~ 70-90 min

- nostiprināt zināšanas un prasmes

Vidusskola (10.-12. klase)

- ~ 120 min

- veidot pašvadītas mācīšanās ieradumus

ATBILDĪBA PAR MĀJASDARBIEM

Izglītības iestāde un skolotājs

- Nosaka sistēmu un principus.
- Uzdod jāgpilnus, izpildāmus darbus.
- Sniedz atgriezenisko saiti.

Skolēns

- Pilda patstāvīgi.
- Ievēro termiņus.
- Jautā, ja nesaprot.
- Ievēro akadēmisko godīgumu.

Vecāki

- Nodrošina vidi un rutīnu.
- Atbalsta, bet nepilda bērna vietā.
- Rūpējas par bērna labbūti.
- Sazinās ar skolu, ja rodas problēmas.